

2020-06-26

Dnr 2020/8619

Miljödepartementet
Mottagare: Anna-Karin Rosman
anna-karin.rosman@regeringskansliet.se
Ert Dnr: M2020/00660/R
Ert datum: 30 april 2020

Remiss av promemoria om Förbud mot användning av växtskyddsmedel inom vissa områden m m

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, får härmed avge följande remissyttrande över promemoria om Förbud mot användning av växtskyddsmedel inom vissa områden m m.

LRF är en intresse- och företagarorganisation för människor och företag inom det gröna näringslivet. LRFs drygt 140 000 medlemmar driver tillsammans cirka 70 000 företag och de gröna näringarna står för närmare 4 procent av Sveriges BNP. LRF ska medverka till utveckling av företag och företagare inom jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö, så att de kan förverkliga sina ambitioner om tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft.

Promemorians huvudsakliga innehåll

All användning av växtskyddsmedel förbjuds på tomtmark, inom koloniträdgårdsområden, i växthus som inte används yrkesmässigt samt på krukväxter i hemmiljö.

Den nu gällande tillståndsplikten för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel tas bort på gårdar till skolor och förskolor, på lekplatser som allmänheten har tillträde till, på tomtmark för flerfamiljshus samt i parker och trädgårdar och liknande dit allmänheten har tillträde. I stället införs ett förbud mot all användning av växtskyddsmedel även inom dessa områden.

För överträdelse av de föreslagna användningsförbuden föreslås miljöstraffavgifter.

Av promemorian framgår att syftet med förslaget är att minimera användningen av framför allt kemiska växtskyddsmedel på dessa platser och därmed minska riskerna för människors hälsa och miljön. Detta bidrar till att uppfylla det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, bestämmelserna i direktivet om en hållbar användning av bekämpningsmedel och målen i den nationella handlingsplan som antagits i enlighet med direktivet.

2020-06-26

LRFs synpunkter

LRF vill särskilt framhålla det positiva i att Miljödepartementet tagit till sig av de synpunkter som inkom på förslaget som remitterades i juli 2019. LRF anser att det är lämpligare att fokusera på platser där man vill se en minskad användning av växtskyddsmedel än att göra om det väl inarbetade systemet för behörighetsklasser.

Generellt anser LRF att det är rimligt att begränsa privatpersoners användning av kemiska växtskyddsmedel, framförallt för att denna grupp som regel saknar utbildning i hur preparaten ska hanteras för att minimera riskerna för miljö och hälsa. Den privata användningen sker även typiskt sett på hårdgjorda ytor, vilket kan medföra risker för grundvatten, samt på platser där barn vistas. Förslaget att förbjuda användning på tomter, i koloniträdgårdar och på krukväxter i hemmiljö med andra växtskyddsmedel än sådana som Kemikalieinspektionen (KemI) har meddelat föreskrifter om är därför lämpligt.

LRF är sammantaget positivt till promemorians intentioner och förslag men vill framföra nedanstående funderingar.

KemIs möjlighet att meddela föreskrifter

KemI ska enligt 37 a § kunna meddela föreskrifter om undantag från förbuden i 37 § 2-6. Om syftet med föreskrifterna är att möjliggöra en användning på berörda platser med verksamma ämnen som på EU-nivå har godkänts/preliminärt definierats som lågrisk torde det vara effektivare att direkt i förordningen skriva ut ett sådant undantag, dock löst formulerat för att medge flexibilitet.

Nuvarande skrivning om *verksamma ämnen i växtskyddsmedel som bedöms innebära en begränsad risk* skapar osäkerhet. Avses sådana ämnen som enligt EU-kommissionen är att förstå som lågrisk? Eller ska KemI definiera *begränsad risk* och fatta beslut om enskilda ämnen utifrån det? KemI har även möjlighet att låta ändra behörighetsklasser för preparat, till exempel från klass 3 till klass 2, vilket kan bidra till svårigheten att överblicka vilka medel som är undantagna.

Om undantag ska ske genom föreskrifter är det angeläget att KemI också väljer att ta fram dessa – det finns trots allt ett behov av att ha tillgång till visst kemiskt växtskydd på de platser som promemorian tar sikte på.

Undantaget för skolgårdar etcetera

LRF frågar sig om det inte bör finnas ett snabbt och effektivt sätt att avlägsna exempelvis en jätteloka (sker vanligen med hjälp av glyfosat) från en skolgård, gård till förskola eller en lekplats som allmänheten har tillgång till? Varken den

2020-06-26

kommunala nämndens möjlighet att ge dispens eller särskilt tillstånd omfattar 37 § 2. Ett annat återkommande exempel där behov finns av att kunna ta till effektiva metoder med kort varsel är så kallade tallprocessionsspinnare. Insekterna huserar periodvis i parker på södra Gotland och spinner då in hela träd och buskar som därmed kan orsaka kraftiga allergiska symptom.

Även om Naturvårdsverkets och Jordbruksverkets föreskrifter skulle öppna upp för en skyndsam bekämpning tar de inte sikte på samtliga problematiska växter eller skadegörare.

När det gäller dispensmöjligheten anser LRF att *särskilda skäl* bör vara den primära anledningen till att bevilja dispens snarare än bevarandet av kulturväxter. I fallet med tallprocessionsspinnare i parker skulle bekämpning behöva ske för att skydda såväl människors hälsa som miljön, vilket får anses vara ytterst angeläget, men möjligen inte för att bevara just kulturväxter. Det vore sammanfattningsvis lämpligt att kasta om formuleringen i paragrafen så att de särskilda skälen anges före exemplet med kulturväxter. Viljan att skydda dessa växter och en biologisk mångfald är dock givetvis mycket positiv. Ytterligare en aspekt i sammanhanget är osäkerheten kring vad som kommer att anses utgöra särskilda skäl.

Myndigheternas föreskrifter

LRF förstår tanken om enhetlighet som nämns ligga bakom förslaget att till Naturvårdsverket flytta över bemyndigandet för att meddela föreskrifter angående undantag vid invasiva främmande arter. Eftersom ängs- och betesmarker bland annat är kopplade till miljöersättningar är det dock mycket viktigt att det sker ett samordnande arbete och att Jordbruksverkets yttranden i samband med framtagande av föreskrifter höras.

Det är lämpligt att Jordbruksverket får meddela föreskrifter gällande undantag för att förhindra spridning av växtskadegörare. Som LRF framhöll i sitt remissvar angående växtskyddslagen (Dnr N2020/00732/RS) är det angeläget att beslut kopplade till identifiering och bekämpning av karantänskadegörare sker skyndsamt.

Sammanfattningsvis behöver både Naturvårdsverket och Jordbruksverket säkerställa att de har goda och effektiva möjligheter att medge undantag från förbuden eftersom invasiva arter och växtskadegörare kan dyka upp i parker och trädgårdar likväl som på produktionsmark.

Tid för ikraftträdande och behov av information

Det dryga halvår som återstår till januari 2021 då de nya bestämmelserna är tänkta att träda i kraft framstår som en alltför kort tid för att hinna få

2020-06-26

myndigheternas eventuella föreskrifter på plats. Det behöver också finnas tillräcklig tid att nå ut med omfattande information till hemträdgårdsodlare, inte minst kring hur de ska hantera kvarvarande medel och göra sig av med förpackningar. Men det torde också finnas ett behov av tydlig information om syftet med de nya bestämmelserna för att söka motverka att det sker en otillåten användning i exempelvis hemträdgårdar. Som nämnt finns det idag ett behov hos privatpersoner att själva, eller genom att ta hjälp av en firma, kunna använda växtskyddsmedel mot bland annat ogräs i sin trädgård eller kolonilott. Eftersom möjligheten att kontrollera regelefterlevnaden hos privatpersoner är begränsad blir det än mer angeläget att nå ut med information om syfte och fördelar med de nya reglerna, och om alternativa bekämpningsmetoder.

Banvallar

Har ordet *banvallar* endast råkat falla bort från 40 § i promemorian, eller finns det en anledning till att detta inte är med i den föreslagna lydelsen?

Påverkan på marknaden

LRF vill avslutningsvis lyfta en oro för hur promemorians förslag kan påverka tillgången på växtskyddsmedel generellt. Sverige, liksom hela den Norra zonen, utgör redan idag en mycket liten marknad för växtskyddsmedelsfirmor. Om ytterligare försäljningsunderlag försvinner från landet befarar LRF att tillgången på preparat kommer att minska även för den yrkesmässiga odlingen.

Med vänlig hälsning

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Hilda Runsten

Enhetschef Energi och miljö

Johanna Eén

Växtskyddsexpert